



# Rosh Hashaná 5784

Velas: 6:21 pm

Fin Shabat 1: 7:12 pm - R"Y: 7:44 pm

Fin Shabat 2: 7:23 pm - R"Y: 7:51 pm

# מעשה המשפט

Marcos y Lety Amiga

## Maasé Bet Din

Rab Rafael Harari

חבר ב"ד אמת ומשפט

## Maasé Sheaya'

### Sonrie

### ¿Interrumpo el Shiur para avisar que están poniendo multas?

**Caso:** El Shiur del Rosh Yeshivá estaba por comenzar, había mucha gente y no había lugar para estacionar los vehículos y muchos de ellos se estacionaron en las aceras y en todo tipo de lugares ilegales. A la mitad del Shiur vinieron dos inspectores y comenzaron a repartir multas. Uno de los Abrejim, al ver esto, quiso gritar a la mitad del Shiur "Inspectores abajo" y en tal situación la mayoría de los estudiantes bajarían para salvarse de una infracción. Pero su compañero le dijo que no debía gritar porque esto provocaría Bitul Torá y también es una ofensa al Rosh Yeshivá que abandonen su Shiur.

**Pregunta:** ¿Debe el Abrej gritar y salvar a los demás Abrejim de una infracción?

**Respuesta:** En primer lugar, hay que analizar si existe la Mitzvá de Hashabat Abedá en el caso que esto provoca un Isur o una pérdida para la persona que encontró el objeto perdido. La Guemará (ב"מ עב) menciona que una persona que encontró un objeto perdido y levantarlo y regresárselo a su dueño le provocará una pérdida monetaria, no está obligado a regresarla y si la regresa no puede exigir del dueño que le pague el dinero que perdió por haberse ocupado de regresar el objeto. De igual manera menciona la Guemará (ג' שם ל) que su objeto perdido se antepone a la pérdida de su compañero, es decir que si encuentra algo que se le perdió junto al objeto que su compañero perdió, y no le es posible levantar los dos, únicamente puede tomar su objeto y dejar el de su amigo. Aprendemos de aquí que la persona no está obligado a perder por ocuparse de la pérdida de su amigo. Por lo tanto, si al encargarse de una pérdida le van a correr de su trabajo por llegar tarde no está obligado a levantarla y puede seguir su camino al trabajo.

Todo esto es con respecto a pérdidas monetarias, pero todavía hay que analizar si hay obligación de regresar una pérdida cuando esto provocará Bitul Torá.

El Jatam Sofer (א"י ס"י פ"ב) escribe acerca de una persona que se encontró un objeto Muktzé de su compañero, y analiza si es que hay obligación de tomarlo y regresarlo ya que el Isur de Muktzé es únicamente de Jajamim a deferencia de la obligación de regresar los objetos perdidos de los demás que está compuesta de una Mitzvat Asé y una Lo Taásé, y la conclusión de Jatam Sofer es, que una persona no está obligada a ocuparse de la pérdida de su compañero más que de su propia pérdida y ya que él mismo no podría tomar su objeto perdido y transgredir el Isur de Muktzé, por lo tanto, no está obligado a regresar el objeto de su compañero en dicha situación.

Por lo tanto, si al mismo Abrej le estuvieran formulando una infracción podría dejar el Shiur e ir a ver que puede hacer para evadir dicha multa ya que no está obligado a seguir estudiando si eso le ocasionara una pérdida monetaria, de igual manera tiene él la obligación de ocuparse de la pérdida monetaria de los demás estudiantes de la Yeshivá, y aun el Rosh Yeshivá está obligado a dejar salir a los oyentes de su clase en caso de que eso ocasione una pérdida monetaria, por lo tanto, está obligado el Abrej de avisar a los demás Abrejim y Bajurim que están repartiendo multas para que vayan a arreglar el problema.

Sin embargo, para avisar al público hay que procurar de una manera singular sin faltar al respeto del Rosh Yeshivá, por lo que lo mejor sería avisarle al Rab para que lo deje dar el anuncio al público y de esa manera cumplir con su obligación de Hashabat Abedá.

## Halaja Lemaasé

1. Aún la persona que durante el año no se cuida de comer únicamente Pat Israel, en Aseret Yemé Teshubá hay que cuidarse (שו"ע תר"ג).
2. El Ros"y escribió que en Aseret Yemé Teshubá hay que leer el Igeret Hateshubá de Rabenu Yona, sin embargo hay que estudiar Musar todo el año, pero por lo menos que en estos días la persona no se vaya a dormir sin antes analizar sus actos y arrepentirse por las malas acciones que realizó (משנ"ב שם ס"ק ב').
3. Rab Yonatan Aibshitz escribió que los 7 días que hay entre Rosh Hashaná y Yom Kipur aluden a cada uno de los 7 días de la semana y

en ellos podemos arreglar lo que hicimos en cada uno de esos días durante el año, por ejemplo el lunes hacer Teshubá por todos los lunes del año, y por supuesto de emprender un nuevo camino hacia el bien (ה"א דרוש א', הוב"ד) (במשנ"ב שם).

4. Acostumbramos a aumentar en Tzedaká, Maásim Tobim, y Mitzvot durante Aseret Yemé Teshubá (רמב"ם הל' תשובה פי"ג ה"ד).

Tambien aumentamos en Tefilot y Tajanunim, agregamos algunos párrafos en las Selijot y decimos Abinu Malkenu después de la Amida de Shajrit y Minjá (שם, וש"ע תר"ב).

Rab Avigdor Miller zt"l fue un famoso conferencista y reconocido Rosh Yeshivá en los Estados Unidos. Murió a la edad de noventa y dos años. En el último año de su vida, cuando ya estaba débil y exhausto, un Abrej se le acercó y le dijo: "Rabí, estoy buscando consejo para los Yamim Noraim. Rab Avigdor le dijo: "Sonríe". El Abrej pensó que el Rab no había escuchado la pregunta y volvió a decir: "Rab, necesito consejo para Rosh HaShaná".

Nuevamente el Rab le respondió: "Sonríe". El Abrej hizo la pregunta por tercera vez, en voz más alta, y de nuevo recibió la misma extraña respuesta. Se volvió hacia el nieto, que en ese momento estaba sirviendo al abuelo, y le dijo: "El Rab no entiende lo que le digo".

El nieto se acercó al Rab y le dijo: "Abuelo, el está pidiendo consejo para Yom Hadin". El Rab le dijo: "Así es, y ya le dije por tercera vez 'Sonríe'". Entonces el rabino le pidió al nieto: "Llama, por favor, al Abrej, para que pueda entrar y sentarse a mi lado. Siéntate tu también. Quiero explicarte, y entonces el Rab les dijo: "Una persona que posee una tienda debe hacer un balance al menos una vez al año, para comprobar cuál es la situación, si la tienda le produce ganancias o pérdidas. Si la tienda causa pérdidas, es necesario comprobarlo, pensar y descubrir qué hacer para cambiar la situación. Incluso si el balance es positivo y la tienda obtiene buenos beneficios, es importante ver como mantiene esa situación. Si una persona tiene una cadena de tiendas, una en París y otra en Marsella, debe sentarse con cada director una vez al año para comprobar cómo van las cosas. "Un hombre tenía una cadena de tiendas y se sentó con uno de los gerentes y le dijo: 'La tienda que usted administra está acumulando pérdidas, y le ordena al gerente despedir inmediatamente a cinco trabajadores y nombra a los trabajadores que serán despedidos. "El gerente le dice: 'Mire, señor, por supuesto haré lo que usted diga. Descartaré al primero, y también al segundo, al tercero y al cuarto, pero no puedo tocar al quinto."

"¿Por qué, qué te pasa? ¿Es tu hermano?", "No, no", dice el gerente. "Es simplemente una persona muy agradable, es una persona agradable. De hecho, la gente viene a nuestra tienda porque disfruta del servicio y su actitud. Si está ocupado, muchos clientes no quieren recibir el servicio de otro empleado y esperan pacientemente hasta que quede libre. ¿Se puede despedir a una persona así? El beneficio que aporta a la tienda es enorme.

R. Avigdor Miller les dijo: "Escuchen, Dios tiene un negocio enorme y una vez al año hace un "balance". Resulta que hay demasiados asalariados y es necesario recortar algunos. Esto se quita y aquello también, pero esto y aquello no se toca. ¿Por qué? Porque es una persona agradable. Es una persona que ayuda a los pobres, aporta beneficios al "negocio". Una persona así no es despedida."

## בענין למה תוקעין ומריעין

בתרועה.

עכ"פ מבואר בדברי ראשונים שמזמן הגמ' כבר היו תוקעין מיושב ונחלקו רק איזה תקיעות עיקר.

אולם הבעה"מ דף יב. דפה"ר מחמת הקושיא הנ"ל שודאי שעיקר התקיעות הוא על סדר הברכות וא"כ איך מברכים מיושב, ביאר שם שזמן הגמ' לא היו תוקעים מיושב לפי סדר הברכות כלל, אלא היו תוקעים רק על סדר הברכות והן הנקראים מיושב כי אע"פ שהש"ן עומד מ"מ הציבור יכול להיות יושב, ומה שאמרו שתוקעים מעומד הכוונה היא לתרועה גדולה שהיו תוקעים כשעומדים לצאת מבית הכנסת, וע"ז הקשו למה חוזרים ותוקעים כשעומדים לצאת והרי כבר יצאו על סדר הברכות וע"ז תי' לערבב את השטן.

והוסיף הבעה"מ שם י: שמה שנוהגין אנחנו לתקוע גם מיושב לפני על סדר הברכות זה תקנה ומנהג שתיקנו אח"כ עבור החולים שלא יכולים בבית הכנסת כל היום ועל הקושיא איך מברכים על זה אם העיקר הוא על סדר הברכות ביאר שעיקר הברכה על התקיעה הן אותם ברכות של סדר הברכות ומה שתיקנו במיושב הוא רק מטבע קצר, אך מ"מ עיקר התקיעה ויד"ח בתקיעות על סדר הברכות.

נמצא לפ"ז מחלוקת ראשונים איזה הן תקיעות הן עיקריות ובאיזה תקיעות יוצאים יד"ח.

ב. מבואר בגמ' שיש איזה תקיעות שתוקעים כדי לערבב את השטן ויש להבין איך השטן מתערבב ע"י שתוקעים פעמים.

ויעו' בפרש"י ד"ה כדי לערבב, "שלא ישטין, כשישמע ישראל מחבבין את המצוות מסתמין דבריו", מבואר שע"י שמחבבין את המצוה כבר לא מקטרג, אך עדיין לא ביאר מה החיוב מצוה.

ונראה ע"פ מש"כ רבנו חננאל, "פ"י כיון שמצאנו כי אם יש מלאך מליץ אחד אשר פודה מרדת שחת כן יש מלאך משטין ומכוונון ישראל את לבם ואומר שמא יעמוד משטין עלינו (לכן) נדקדק במצות, וכיון שרואה המשטין שמחבבין המצות מיושב ומעומד כאלו מתעכב מלהשטין", נמצא מה שתוקעין פעמיים זה גופא חיוב מצוה.

אולם בבעל העיטור (עשרת הדברות הל' שופר דף קא טור ב), "לפי שכבר יצא י"ח ועדיין מחבבין את [דף קא טור ב] המצוה ושונין עליה ועוד שעדיין לא הגיעו לסדר ברכות והשלימו מצות שופר", מבואר שיש עוד חיוב מצוה שלפני הזמן תוקעין כי עדיין לא הגיע סדר הברכות וכבר תקעו.

ובראב"ד שם ביאר עוד טעם איך השטן מתערבב, "ופירוש הערבוב בדרך אמת הוא כדי שאם בא להשטין ישטין על התקיעות הראשונות וכשיעמדו הצבור בתפלה ויתקעו לא ישטין עוד שאין לו רשות להשטין שתי פעמים ותהא תפלת הצבור מקובלת עם זכרון תרועתם".

לכן מברכים במיושב אף שיוצאים יד"ח רק בתקיעות שמעומד, ועתה מיושבים היטב דברי הר"ן.

■ נמצא לפ"ז שהר"ן נקט שמעיקר הדין יוצאי יד"ח עם תקיעות שמעומד ובהם יוצא יד"ח, ואלה שמיושב הן לערבב את השטן, מאידך דעת הר"ף שתקיעות עיקריות הן מיושב, והראב"ד אף שנקט שהעיקר הוא מעומד מ"מ הסיק שאחרי שתוקעים מיושב יוצא יד"ח בהם.

■ והנה השו"ע ס' תקצ"ב, סעי' א', כתב "מחזיר שליח צבור התפלה, ותוקעין על סדר הברכות למלכיות תשר"ת פעם אחת, ולזכרונות תשר"ת, ולשופרות תשר"ת; ועכשיו נוהגים לתקוע למלכיות תשר"ת שלשה פעמים, ולזכרונות תשר"ת שלשה פעמים, ולשופרות תשר"ת שלשה פעמים. הגה: ויש אומרים שתוקעים תשר"ת למלכיות פעם אחת, וכן לזכרונות, וכן לשופרות (טור בשם ר"ת ומנהגים)", מבואר בשו"ע שלדינא פסק שמספיק בסדר הברכות לתקוע פעם א' כל סדר וכדברי הר"ף וא"כ נראה שדעתו לפסוק שעיקר התקיעות הן מיושב ואז תוקעים ג' פעמים כל סדר אבל לערבב השטן על סדר הברכות רק סדר אחד בלבד.

■ והקשה הריטב"א בדף לד. לשיטת הר"ף שיוצאים יד"ח מיושב שהן עיקריות ועל סדר הברכות רק תוקע רק פעם א' כל סדר, קשה ממ"נ לא יוצא כי תקע על כל ברכה רק סדר אחד, וז"ל "למה נהגו לתקוע תשר"ת למלכיות ותשר"ת לזכרונות ותשר"ת לשופרות ואינם כולם על דעת אחת".

■ ויעו' בר"ף שמה שנהגו כך הוא משום טורח ציבור, אך גם ע"ז הקשה הריטב"א, "ומה שכתב הר"ף כי מפני טורח הצבור אנו מקילין בדבר... מפני טורח הצבור אין לנו לעשות התקיעות שלא כראוי ושלא נחוש לספיקות".

■ ומ"מ לדעת הר"ף עצמו לא קשיא מידי שלהדיא כתב הר"ף שיוצאים יד"ח אם התקיעות שמיושב לכן במעומד שהן רק לערבב את השטן תוקעים רק סדר אחד ואין על מה להחשש.

■ והנה אולם מקושיא הריטב"א מבואר שנקט שעיקר התקיעות הן מעומד וכדעת הר"ן ולפ"ז יש לחוש לתקוע ג' פעמים כל סדר, וכן הביא הר"ן דף יב. דפה"ר שר"ת התקין לצאת מחששות לתקוע ג' פעמים כל סדר.

■ אך הריטב"א מחמת הקושיא נקט כדעת הר"ף שעיקר התקיעות הן מיושב ועל סדר הברכות הן כדי שיעלה תפילתנו, וז"ל "והנכון בזה דמדינא הרי יצאנו ידי חובת מצות שופר בתקיעות דמיושב ואין תקיעות שעל סדר ברכות באות לחובת מצות שופר אלא לחובת תפלה בצבור להעלות תפלה בתרועה כענין בתעניות שתוקעין על ז' ברכות דמי שענה כדי להעלות תפלה בשופר, והתם בתקיעה אחת סגי בכל ברכה אליבא דרבנן".

■ נמצא לפ"ז שמה שכתב השו"ע לדינא שעיקריות הן מיושב וא"כ התקיעות מעומד הן כמו בתעניות לעלות התפילה

איאת בדף טז. "רבי יצחק למה תוקעין בראש השנה, למה תוקעין רחמנא אמר תקעו, אלא למה מריעין מריעין רחמנא אמר זכרון תרועה, אלא למה תוקעין ומריעין כשהן יושבין ותוקעין ומריעין כשהן עומדין כדי לערבב השטן".

■ מבואר בגמ' שהוקשה לר' יצחק למה תוקעין גם מיושב וגם מעומד, ותי' שהוא כדי לערבב את השטן, ויש להבין מה קושיית הגמ' למה תוקעין מיושב או למה תוקעין מעומד.

■ ויעו' בר"ן דף ג. דפה"ר, "למה תוקעין ומריעין כשהן יושבין ותוקעין ומריעין כשהן עומדין. פירוש כיון שעתידין לתקוע כשהן עומדין דתקיעות שעל סדר הברכות הן עיקר למה תוקעין ומריעין כשהן יושבין", להדיא מבואר דס"ל דעיקר התקיעות הן על סדר הברכות מעומד וא"כ קושיית הגמ' היא מדוע תוקעין גם מיושב.

■ אולם מדברי הר"ף בדף י: דפה"ר מבואר שעיקר התקיעות הן מיושב כיון שבהם תוקעין ג' פעמים תשר"ת וג' פעמים תשר"ת וג' פעמים תשר"ת, אבל על סדר הברכות תוקעין פעם א' בלבד כל סדר שלא להטריח את הציבור, והיינו כי כבר יצא יד"ח בתקיעות מיושב שהן עיקריות.

■ אך הקשה בבעה"מ דף יב. דפה"ר "מה הן התקיעות שהן לערבב את השטן... אם אותם שתוקעין מיושב הן לערבב א השטן היאך מתחילין בהן ומברכין עליהן", מבואר מדברי הבעה"מ שתקיעות מעומד הן העיקריות שהן על סדר הברכות כשיטת הר"ן הנ"ל, וא"כ אותם תקיעות שמיושב לערבב את השטן איך מתחילים בהן ומברכים והרי לא יוצא יד"ח עד תקיעות שמעומד.

■ וביאר הראב"ד בספרו כתוב שם יב. דפה"ר, "ובאמת וברור אותן שמיושב הן לערבב, ומכל מקום כבר נפטרו בהם, אלא שצריכים לסדר אותן על סדר ברכות ולפיקך מברך עליהם", והיינו שבאמת אה"נ עיקר התקיעות הן מעומד אבל כיון שתיקנו גם מיושב לערבב את השטן וכבר יוצאים יד"ח בהם מברכים עליהם.

■ נמצא לפי הראב"ד דאחר שצריך לתקוע כדי לערבב את השטן מיד יוצא יד"ח, אולם מדברי הר"ן משמע שגם אחרי שתוקעים מיושב עדיין אינו יוצא יד"ח שאינו אלא לערבב את השטן ורק במעומד שהן העיקריות, יוצא יד"ח.

■ לכן היה נראה לומר באופן אחר ע"פ מה שמבואר בהל' פסח שמי שאין לו כרפס בליל הסדר אלא יש לו רק מרור, דעת השו"ע ס' תע"ה סעי' ב' שמברך על אכילת מרור אחר ורחץ לשם כרפס ומטבל במי מלח ואוכל פחות מכזית כדי לא לצאת לשם מרור אלא רק לשם כרפס, נמצא שאף שאינו יוצא יד"ח באכילת מרור בתחילה מ"מ מברך על אכילת מרור כי א"א לאכול מרור בלי לברך אף שאינו יוצא יד"ח.

■ ולפ"ז הה"נ י"ל לענין תקיעות אע"פ שמעיקר הדין עיקר התקיעות הן מעומד מ"מ א"א לתקוע מיושב מבלי לברך



### DINÉ TORÁ

Comuníquese al cel. (+52) 55 3214 4312

### SERVICIOS

Contrato de renta, venta, preventa, inversión, sociedad, testamentos, Heter Iská otros.

### ASESORÍA

Consultas telefónicas, citas, preguntas.

### CONTACTANOS

Cel. (+52) 55 3214 4312

Email: [Betdinemetumishpat@gmail.com](mailto:Betdinemetumishpat@gmail.com)

Dirección: Horacio 1220 PA, Polanco, CDMX